

Høringsuttalelse vedr. Forskriftsfesting retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling.

Generelle tilbakemeldinger på innretning og målsettinger med retningslinjene

Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (Læringsmiljøseneteret) har lang og god erfaring med både nasjonal og lokal kompetanseutvikling. Selv om denne høringen er relatert til lokal kompetanseutvikling, ønsker vi å påpeke at myndighetene ikke må undervurdere effekten av at man på noen tematiske områder bør supplere det lokale arbeidet med nasjonale satsninger. På noen områder vil det til enhver tid være samfunnsutfordringer som bør følges opp med forskningsbasert kompetanseutvikling i regi av en nasjonal og helhetlig innsats. Det som oppleves som et behov lokalt, trenger ikke nødvendigvis være tilstrekkelig dekkende for det som er de nasjonale føringene eller forventningene. Noen nasjonale satsninger vil også være hensiktsmessig for å sikre at samarbeid med relevante kompetansmiljø gjøres mulig på en likeverdig måte uansett hvor i landet kompetanseutviklingen skal foregå.

Læringsmiljøseneteret er positive til at det nå utarbeides retningslinjer for tilskuddsordning i tilknytning til *Lokal kompetanseutvikling i barnehage og skole*. Ordningen med lokal kompetanseutvikling er kommet godt i gang, og slik vi ser det er det viktig at retningslinjene utformes på en måte som ivaretar målsettingen om at *“alle skoler, kommuner og fylkeskommuner, gjennom samarbeid med universiteter og høyskoler, skal ta ansvar for og ha handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling lokalt”* (Meld.St.21. 2016-2017, s.84). Retningslinjene må utformes på en måte som gir rom for lokale tilpasninger, og som sikrer stabilitet og forutsigbarhet for de gjensidig forpliktende og utviklende partnerskapene som allerede er etablert (jf. Meld.St.21. s.14).

I utkastet til retningslinjer poengteres det at tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling omfatter:

- *Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage*
- *Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole*
- *Kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*

Læringsmiljøseneteret vil poengtere at det er svært viktig å se disse tre ordningene i en sammenheng. Det vil være hensiktsmessig å se utviklingsarbeid på tvers av den regionale og desentraliserte ordningen, på samme måte som at det bør være naturlig å finne samskapende prosesser på tvers av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og regional eller desentralisert ordning.

Felles for alle de tre lokale ordningene er viktigheten av at det gjøres et grundig innledende arbeidet for å avdekke de reelle behovene for kompetanseutvikling. Det kan ikke vektlegges nok at dette analysearbeidet bør gjøres som en samskappingsprosess mellom den praksisnære virksomheten og kompetansmiljøene i UH-sektoren. Dette er viktig både for å få avdekket reelle behov som gjør at utviklingsarbeidet kan ha en positiv effekt, samt oppleves utviklende og motiverende for UH-sektoren.

Når det gjelder kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, så har Læringsmiljøseneteret erfaring med at den lokale kompetansen varierer mye fra region til region i landet. Vi tenker da både lokalt i kommuner og fylkeskommuner, samt i enkelte av de lokale UH-institusjonene. Dette fagområdet bør derfor vurderes med tanke på om en nasjonal innretning bør være et supplement til den lokale ordningen. De nasjonale sentrene ville i så fall vært en naturlig samarbeidspart i kompetanseutviklingsarbeid som har en spisset innretning basert på en grundig behovsanalyse.

Tilbakemelding på konkrete hørings spørsmål

Spørsmål 1: Gir beskrivelsene av mål, målgrupper og kriterier for tildeling av midler i ordningene rom for tilpasning til lokale kompetansebehov i og på tvers av ordningene? Som vist til tidligere så er vi opptatt av at man må se på de tre ordningene i sammenheng, og de oppsatte målgruppene for hver enkelt ordning oppleves derfor noe rigid og lite fleksibel for lokale tilpasninger. Av samme grunn kan også målformuleringene for hver enkelt ordning fremstå ufullstendig og begrensende for mulig samarbeid på tvers av ordningene. Ett felles overordnet mål for alle de tre ordningene er å foretrekke. Vi mener videre at målformuleringen bør synliggjøre at viktig kunnskap og kompetanse ikke bare skal styrkes, men også utvikles gjennom at det etableres "gjensidig forpliktende og utviklende partnerskap mellom lærerutdanningene og skoler og barnehager" (Meld.St.21, s14).

Vi støtter at det kun er barnehage- og skoleeiere, samt universiteter og høyskoler, inkludert nasjonale senter innen utdanning som kan motta tilskudd gjennom denne tilskuddsordningen. Siden noe av målsetningen med ordningen er å få til et samarbeid mellom universiteter/høyskoler/nasjonale senter og praksisfeltet slik at det kan styrke UH-sektoren og lærerutdanningene spesielt, ser vi det naturlig at tilskuddene gis til UH-institusjoner som har lærerutdanninger, samt nasjonale senter. På samme måte fordrer en slik målsetning at det er den lokale eller geografiske lærerutdanningen som bør prioriteres foran andre institusjoner. De nasjonale sentrene bør imidlertid stå i en særstilling fordi de er nettopp nasjonale og besitter en spisskompetanse som ikke alle lærerutdannere kan forventes å ha. Vi støtter også at universiteter og høyskolars andel av tilskuddsmidlene skal være minimum 50 prosent.

Når det gjelder kriterier for tildeling av tilskuddsmidler, ønsker vi å understreke viktigheten av at tilskuddsordningen ivaretar tilskuddsmottakernes behov for langsiktig planlegging. Tildelingen i ordningen pr. nå har vært gjort ut ifra antall årsverk i kommuner og fylker, noe som i utgangspunktet kan være et naturlig utgangspunkt. Som nasjonalt senter vil vi samtidig løfte frem at vi har en opplevelse av at kriteriet isolert sett kan ha gitt utslag som gjør at ordningen ikke er helt likeverdig med hensyn til regioner med mer spredt befolkning. En geografisk spredt bosetning med få årsverk kan medføre forholdsvis større kostnader både for kommuner/fylkeskommuner, samt lokal UH-institusjon og nasjonale senter.

Læringsmiljøsenderet har i ordningen, slik det har vært til nå, noe erfaring med at enkelte kommuner, fylkeskommuner eller Fylkesmenn har tolket begrepet barnehage- og skolebasert relativt snevert. Noen har satt som kriterium at alle ansatte kollektivt må delta i alle prosesser og tematikk det samarbeides om. Dette er ikke like ønskelig eller mulig, alt ettersom hvilket kompetanseområde det jobbes med, eller om målgruppen er barnehage, grunnskole eller videregående opplæring. Senteret tenker at arbeid med mindre grupper av ansatte i barnehage, skole, eller tverretatlige team, kan ha både direkte og indirekte innvirkning på den samlede kollektive barnehage- og skolebaserte kompetansen som har betydning for alle barn og unge. Det sentrale bør være at ordningen skal fremme kollektive prosesser som kommer barnehager og skoler til gode.

Læringsmiljøsenderet finner det naturlig at det etableres ett eller flere samarbeidsfora i hvert fylke. Det bør imidlertid tydeliggjøres at det i tillegg til etablering av egne samarbeidsforum for *Kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*, også må være representanter fra pp-tjenesten i samarbeidsforumene knyttet til regional- og desentralisert ordning. Dette for å sikre sammenheng mellom ordningene.

Spørsmål 2: Ivaretar regelverket en tydelig og god ansvars- og rollefordeling mellom aktørene i ordningene?

Som vist til tidligere så kan høringsdokumentet oppfattes som at UH-sektorens rolle har blitt mindre tydelig, blant annet ved at man ikke blir oppfattet som en av målgruppene. Det er derfor viktig at det ikke er tvil om at ordningen har en tosidig målsetning som gjør at både praksisfeltet og UH-sektoren opplever ordningen som relevant for egen utvikling i det etablerte partnerskapet. Dette vil også forsterke den lokale lærerutdanningens relevans inn i samarbeidet. Partnerskapsbegrepet blir imidlertid problematisert i høringsnotatet fordi det har vært benyttet på andre områder enn i regional og desentralisert ordning. Læringsmiljøsenderet opplever at begrepet har blitt innarbeidet på en hensiktsmessig måte, og tenker det er viktig å beholde dette som et felles og samlende begrep som innramming for samarbeidet mellom sektorene.

Innlemming av lærerutdannere under retningslinjenes beskrivelse av målgrupper, vil slik vi ser det bidra til å sikre den nevnte målsettingen. I tillegg må det komme tydelig frem at nasjonale senter kan være en relevant samarbeidspartner for alle regionene i landet, noe som har vært uklart i ordningen frem til nå. For å sikre muligheten for et likeverdig tilbud i hele landet, vil det ikke være tilstrekkelig at nasjonale senter blir benyttet utelukkende i sin lokale region de tilfeldigvis har tilknytning til.

Spørsmål 3: Ivaretar kravene til rapportering og evaluering et godt grunnlag for evaluering av måloppnåelse av ordningene?

Vi støtter at det gjennomføres nasjonale forskningsbaserte evalueringer av ordningene.

Stavanger 19.11.20

Dag Jostein Nordaker

Senterleder for Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (Læringsmiljøsenderet)